

ze moesten werken, niet verstonden en wellicht de opdrachten niet altijd even duidelijk geweest zijn. Bijvoeging van één of meer letters van een vorig of een volgend woord, is geen zeldzaamheid en deed somwijlen zonderlinge rebussen ontstaan. De oplossing daarvan werd af en toe nog verzaamd, doordat een woord door weglating van een letter, of door de plaatsing van een verkeerde, geen beteekenis had.

Bij het afdrukken dezer opschriften zijn de door steenhouwers of opdrachtgevers gemaakte fouten ten deele verbeterd. Waar de afwijkingen, wat de spelling betreft, het verstaan van den tekst niet onmogelijk maakten, zijn deze niet gecorrigeerd. De U wordt in den regel als V geschreven, welke schrijfwijze we hebben behouden. Begin en einde der regels in den druk, stemmen overeen, met die op de zerken. De tusschen haakjes geplaatste woorden of letters komen op de zerken niet meer voor, doordat de steen was beschadigd of de letterteekens waren uitgesleten.

Waar een letterlijke vertaling mogelijk was, is deze gegeven. Kon dit niet, dan is er naar gestreefd, deze zooveel als doenlijk was, te benaderen. Alle sterfdata's zijn natuurlijk aangegeven volgens de Joodsche tijdrekening. Deze is, zoo ver mogelijk, herleid.

De bezwaren verbonden aan de vertaling der Hebreeuwsche opschriften, waren nog veel grooter. De Hebreeuwsche karakters uit de 17de eeuw wijken zeer af van die uit den tegenwoordigen tijd en zijn bovendien door de verschillende steenhouwers ook zeer verschillend, soms gebrekkig, en wat erger was, niet zelden onjuist, weergegeven. Het aanvankelijk voornemen om ook den Hebreeuwschen tekst af te drukken, hebben we dan ook moeten laten varen. We hebben ons met een vertaling tevreden moeten stellen.

Enkele namen en data waren niet met volkomen zekerheid vast te stellen. Deze worden echter – hoewel met eenigen twijfel – toch gegeven. Opgemerkt zij nog, dat verschillende steenen slechts voornamen en geen geslachtsnamen bevatten. Inzonderheid bij de Hoogduitsche Israëlieten, in tegenstelling met de Portugeesche, was in de 17de eeuw van geslachtsnamen nog weinig of geen sprake.

De vertaling der Portugeesche en Spaansche teksten is van